

?Coses que passen

Un llibre realment apassionant, a cavall de la història i la novel·la, que es fa llegir amb un interès i un plaer molt més grans que el que susciten tantes i tantes obres d'entreteniment", és "La bruixa", de l'eminent historiador francès Jules Michelet, escrit i publicat el 1861 i aparegut recentment en traducció catalana d'Anna-Maria Corredor, molt ben editat per les Edicions de 1984.

Ara parlaré només d'un dels fets descrits en el llibre, esdevingut a França al segle XVII, l'època més negra de les brutalitats i els crims de la Inquisició en determinats llocs d'Europa. Una dona és acusada de bruixeria perquè diuen que ha fet a trossos el cadàver d'un seu fill mort infant, per destinar-los a cultes satànics. El marit de l'acusada planta cara al tribunal i els diu que això és fàcil de comprovar desenterrant el cadàver. Van al cementiri, obren la tomba i apareix el cos del nen intacte. Així i tot, el jutge nega l'evidència. Diu que allò és un simulacre creat pel dimoni per salvar la seva serventa i la dona és condemnada. El primer que se'ns acut és pensar en aquell jutge com un foll fanàtic. Però la perspectiva canvia si hi afegim un fet molt important que, generalment, no s'esmenta, i és que els tribunals de la Inquisició confiscaven i es quedaven totes les possessions dels condemnats.

Això darrer també fa llum sobre un fet que va sorprendre molts investigadors dels lligalls inquisitorials d'Espanya: constatar que pràcticament totes les víctimes tenien bens mobles i immobles. No hi havia grandioses fortunes, les quals gaudien d'inviolabilitat, com el mateix rei, ni pobres de solemnitat que no podien aportar res a les arques dels sants inquisidors.

Ja ho havia escrit tres cents anys abans Anselm Turmeda: «Diners fan vui al món lo joc,/e fan honor a molt badoc;/a qui diu "no" fan dir-li "oc"/Vejats miracle!/Diners doncs, vulles aplegar./Si els pots haver no els lleix anar;/si molts n'hauràs poràs tornar/ papa de Roma».